

Radikal

Yargıtay 'Kürtçe savunma' için son sözü söyledi

Türkiye / 17/05/2012

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Türk vatandaşı olmasa bile savunmasını yapabilecek derecede ve yeterlilikte Türkçe bilen şüpheli veya sanığa tercüman görevlendirilemeyeceğine karar verdi.

Bakırköy 5. Ağır Ceza Mahkemesi, yabancı uyruklu sanık J.M.A'ya, uyuşturucu ticareti yapma suçundan 4 yıl 2 ay hapis ve 2 bin lira adli para cezası verdi. Yerel mahkeme kararının temyizi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 10. Ceza Dairesi, yerel mahkemenin kararını bozdu. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Ceza Muhakemesi Kanunu'na (CMK) göre sanığa zorunlu müdafai tayin edilmesi gerektiği belirtilen kararda, mevzuat hükümlerine aykırı olarak müdafinin yokluğunda hüküm kurulması suretiyle sanığın savunma hakkının kısıtlandığına işaret edildi. Kararda, bu gerekçeyle hükmün bozulduğu kaydedildi.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, itiraz yasa yoluna başvurarak, Daire bozma kararının kaldırılmasını istedi. Başsavcılığın itirazında, AİHS'in 6. maddesinin, müdafai atanmasında hangi hallerin adaletin selameti açısından zorunlu kabul edilmesi gerektiğine ilişkin bir düzenleme getirmediği ve müdafilik hallerinin belirlenmesinin taraf devletlerin takdirine bırakıldığı belirtildi. Yabancı uyruklu sanığın çocuk, sağır, dilsiz veya kendisini savunamayacak derecede malul olmadığına işaret edilen itirazda, öngörülen cezanın alt sınırının 5 yılı aşmadığı belirtildi. Bu durumda zorunlu müdafai atanmasının söz konusu olamayacağı ifade edilen itirazda, müdafinin yokluğunda karar verilmesinin, savunma hakkının kısıtlanması şeklinde kabul edilemeyeceği belirtildi. Başsavcılığın itirazı üzerine dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na geldi. Kurul, Başsavcılığın itirazını kabul ederek, Yargıtay 10. Ceza Dairesi'nin bozma kararını kaldırdı.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun oy çokluğuyla aldığı kararın gerekçesinde, yabancı uyruklu ve Türkçe bilmediğini ileri sürmesi nedeniyle kendisine yargılama aşamasında tercüman görevlendirilen sanığa istemi üzerine atanan müdafinin, zorunlu müdafai konumunda bulunup bulunmadığı irdelendi. Gerekçede, sanığın kollukta alınan ifadesinde, "Türkçe bildiğini, tercümana gerek olmadan ifade vermek istediğini ve müdafai istemediğini" söylediği, aynı gün çıkarıldığı mahkemede de hakim huzurunda, "7 yıldır Türkiye'de yaşadığını ve Türkçe bildiğini, avukat ve tercüman istemediğini" belirterek, bu beyanının altını imzaladığı kaydedildi.

İddianamenin tebliği için cezaevine gönderilen yazı üzerine düzenlenen yazıda ise sanığın “Kürtçe bilen tercüman istediğini beyan ettiği, bunun üzerine Baro’ya müdafî görevlendirilmesi için yazı yazıldığı” belirtildi. Sanığa avukat görevlendirildiği, avukat ve tercüman huzurunda savunmasının alındığı vurgulanan gerekçede, müdafinin gelmediği duruşmada, kararın sanığın yüzüne karşı okunduğu, tercüman aracılığıyla sanığa anlatıldığı ve tutanağa yazıldığı kaydedildi.

Tercüman görevlendirilecek haller

Gerekçede, 5271 sayılı CMK ile zorunlu müdafîlik sisteminin genişletildiği, buna göre avukatı bulunmayan sanığın çocuk, kendini savunamayacak derecede malul veya sağır, dilsiz olması, suçun cezasının alt sınırının 5 yıldan fazla hapis cezasını gerektirmesi gibi hallerde sanığın istemi bulunmasa hatta istemediğini beyan etse bile müdafî görevlendirme zorunluluğu bulunduğu vurgulandı. Her sanığın duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşmadığı takdirde tercüman yardımından faylanma hakkının bulunduğuunun AİHS’in 6. maddesinde yer aldığı belirtilen gerekçede, CMK’da da sanığın meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmemesi halinde tercüman atanacağı yönünde düzenlemeler olduğu hatırlatıldı.

AİHS ve CMK’daki bu düzenlemelerin, tercüman görevlendirilmesi konusunu savunma hakkı çerçevesinde ele aldığına dikkat çekilen gerekçede, tercüman görevlendirilmesi için AİHS’in, kişinin yargılamanın yapıldığı ülkenin vatandaşı veya yabancı olmasını değil duruşmada kullanılan dili anlamaması veya konuşmamasını esas aldığı vurgulandı. CMK’nın da aynı yaklaşımla tercüman görevlendirmek için kişinin meramını anlatabilecek derecede Türkçe bilmemesini gerekli gördüğü ifade edilen gerekçede, şu tespitler yapıldı:

“Bunun sonucu olarak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmakla birlikte meramını anlatacak ölçüde Türkçe bilmeyen şüpheli veya sanıklara tercüman görevlendirilmesi savunma hakkının kullanılması açısından zorunluysen, ülkemiz vatandaşı olmasa bile savunmasını yapabilecek derecede ve yeterlilikte Türkçe bilen şüpheli veya sanıklara tercüman görevlendirilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Soruşturma ve kovuşturma sırasında çeşitli adli makamlar önünde yapılan işlemlerde, Türkçe bildiği hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek biçimde anlaşılan şüpheli veya sanıkların, sonradan Türkçe bilmediğini ileri sürerek tercüman görevlendirilmesini istemeleri halinde bu kişilerin AİHS ve CMK bağlamında tercüman yardımından yararlanma hakları bulunmadığı gibi bu tür davranışların, savunma hakkının kötüye kullanılması kapsamında değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Yargıtay özel dairelerinin uygulamaları da bu doğrultudadır. Gerek CMK gerekse diğer yasalarımızda Türkçe bilmediği gerekçesiyle tercüman görevlendirilen sanığa ayrıca müdafî görevlendirilmesi zorunluluğu bulunduğuna ilişkin bir düzenleme de yer almamaktadır.”

“Avukatın görevini yerine getirmediği söylenemez”

Davada sanığın savunmasını, isteği üzerine görevlendirilen avukat huzurunda yaptığı, iki oturuma katılan avukatın bütün oturumlara katılma mecburiyeti bulunmadığı belirtilen gerekçede, avukatın görevini yerine getirmediğinin söylenemeyeceği kaydedildi. Gerekçede, “Soruşturma aşamasında gözaltı raporunun alınması sırasında doktor, ifadesinin alınması sırasında kolluk ve en önemlisi sorgusu için sevk edildiği hakim huzurunda yapılan işlemlerde, Türkçe’yi savunmasını yapabilecek ölçüde ve iyi derecede konuşabildiği ve anlayabildiği açıkça anlaşılan sanığa, yargılama aşamasında AİHS’in ve CMK’nın ilgili maddeleri uyarınca tercüman görevlendirilmesi de zorunlu değildir” ifadeleri kullanıldı. (AA)